

Situacija

Svirać, Denis

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:281919>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

DIPLOMSKI RAD

Denis Svirać

Zagreb, rujan 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
Student: Denis Svirać

situacija

Mentor
Red.prof. art. Dalibor Stošić

DENIS SVIRAĆ DIPLOMSKI RAD

SADRŽAJ

1. Uvod	2
2. Situacija.....	3
3. Povijest, tehnička izvedba i proces	7
4. Zaključak.....	14
5. Literatura i fotografije.....	15

1. UVOD

Posljednjih nekoliko godina moga stvaranja, dovele su do promijene u mojim razmišljanjima stvaralaštva. Okušao sam se i u različitim medijima, od figuracije, koncepta, ready madea do instalacije.

Uzor u mom stvaralaštvu pronalazio sam u suvremenim domaćim i svjetskim umjetnicima. Za vrijeme dosadašnjeg studiranja kontinuirano sam promišljao, preispitivao te istraživao praksu i teoriju iz područja umjetnosti. Moja potreba za stvaranjem bila je usmjerenija i jasnija na putu traženja svog konceptualnog rukopisa.

S vremenom sam razvijao vještinu promatranja svijeta oko sebe te počeo tu snagu prepoznavati i pretakati u svoja djela. Ideja ovoga rada je približiti upravo takav način razmišljanja promatraču da se zapita o realnosti i ozbiljnosti trenutne situacije, kako u svijetu tako i kod nas te probuditi osjećaje ozbiljnosti i realnog sagledavanja situacije.

Za mene je ova instalacija način da objasnim proces svoga rada, ne samo diplomskog rada već proces mog stvaranja i razmišljanja općenito.

Istražit ću problematiku s kojom se kao čovječanstvo susrećemo na području kulture svakodnevice i u kojem smjeru se krećemo.

Dotaknuo bih se još i nekih trenutaka koji su bitni za cijeli svijet kako umjetnika tako i promatrača s kojim pomičem granice današnje umjetnosti. Ovim radom postavljam promatrača da se zapita je li bitan umjetnik ili njegovo djelo.

2. SITUACIJA

Tijekom studiranja 2020.godine počelo se prepričavati u kuloarima o prisutnosti smrtonosnog i medicini tada nepoznatog virusa. Svi smo odmahivali rukom i nismo shvaćali ozbiljnost nadolazeće situacije na razini cijelog svijeta. Veliki broj zaraženih ljudi u svijetu uzrokovao je da je najveći broj zemalja pokrenuo procese masovne izolacije stanovništva i zaustavio mnoge društvene i ekonomske procese kako bi iskorijenio ovu bolest. U tim trenucima nismo mogli ni sanjati koliko će se svijet umjetnosti promijeniti iz temelja.

Umjetničke institucije i umjetnici bili su primorani ubrzano se prilagoditi i početi koristiti nove tehnologije i medije kako bi bili dostupni publici. Ubrzo nakon virus se počeo mahnito širiti. Nismo ni slutili da nam je pred vratima. Svjedočili smo strašnim prizorima u susjednim državama misleći da nam se to nikada neće dogoditi, ali nažalost ubrzo je to postala i naša stvarnost. Ljudi su mahnito i panično pohrlili u najbliže trgovine i ljekarne kako bi se opskrbili životnim namirnicama i raznim dodacima prehrani u strahu od opće nestašice potrepština koju ne pamtimo još od doba domovinskog rata. Ubrzo se situacija počela zahuktavati. Cjelokupnoj naciji obratio se premijer i obznanio da imamo prvu dvojicu pacijenata zaraženih virusom SARS-CoV-19. Nastala je opća panika među starijom i radno sposobnom populacijom zbog straha od nepoznatog i smrti. Mnogi sudionici rata komentirali su da im je ova situacija gora od samog rata jer su imali osjećaj da se bore protiv nevidljivog neprijatelja od kojeg je nemoguće pobjeći ili sakriti se.

U tim trenucima opće pandemije sve oči bile su uprte u znanstvenike odnosno doktore u nadi da će cijela situacija ubrzo završiti otkrivanjem novog lijeka ili cjepiva za ovaj smrtonosni virus. Nismo ni sanjali da će virus postati naša svakodnevnica odnosno tzv. novo normalno. Širenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija omogućilo je informacijskom dobu da na tržište dovedu nove oblike rada. Digitalna tehnologija i razni mediji priopćavanja postali su najbitniji izvor informacija o ovoj bolesti. Ubrzo nakon smo bili osuđeni na suživot s našim ukućanima, biljkama i životinjama koje se nalaze oko nas obzirom da je preporuka bila ostajanje u našim domovima kako bi se zaustavilo širenje bolesti.

Milijarde ljudi je zamoljeno da ostanu kod kuće u više zemalja u pokušaju da se uspori širenje COVID-19. Po prvi puta javni gradski prijevoz je bio obustavljen, ulice puste i sve institucije bile su zatvorene osim trgovina i ljekarni za nužnu opskrbu. Paralelno nas je zadesio i potres koji je dodatno unio nemir i strah među nama. Mi smo prva država u svijetu koja je istodobno imala dvije velike katastrofe kao što su potresi i pandemija.

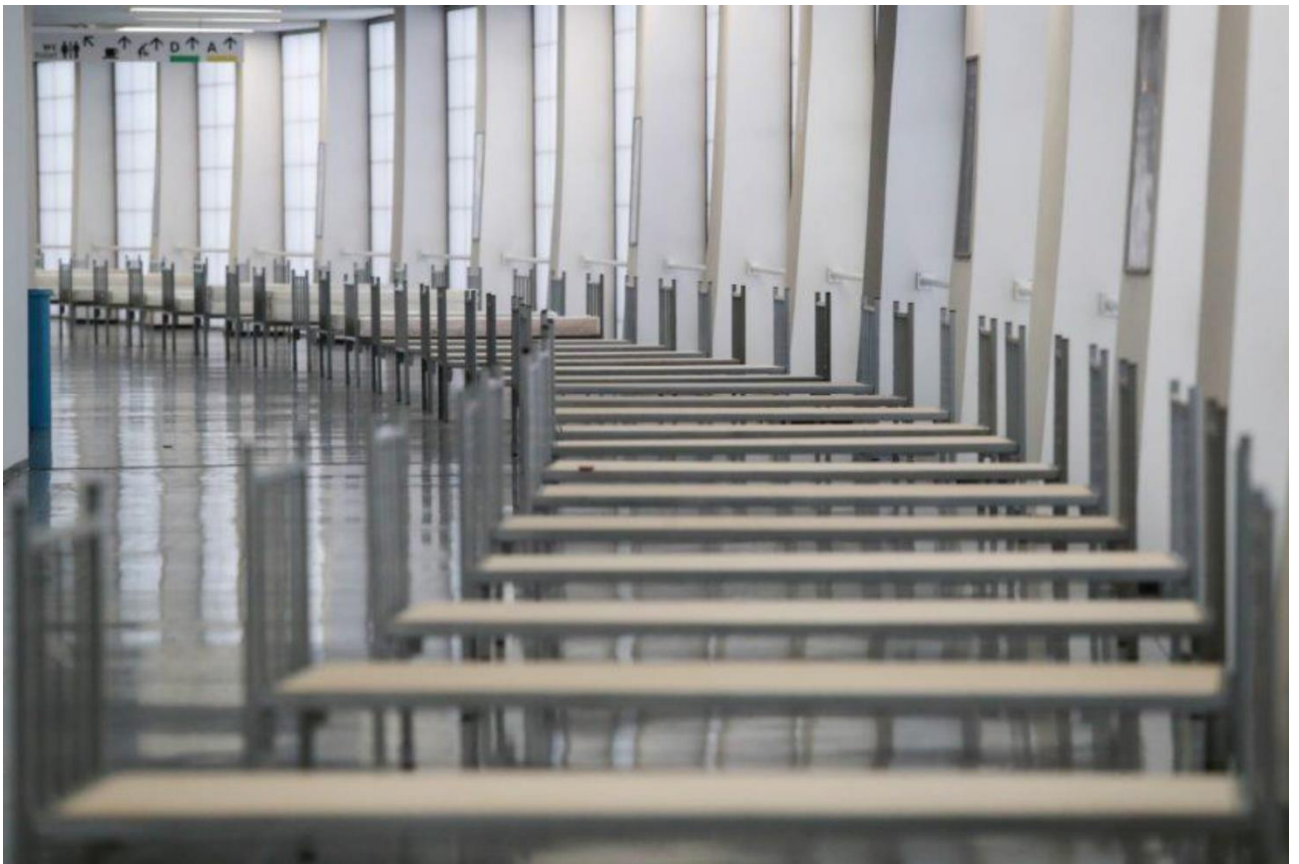
20.03.2020 u 13:28h Arena Zagreb

Mobilizirani pripadnici Civilne zaštite postavljaju krevete u Areni Zagreb koja je predviđena za tercijarni centar za pacijente oboljele od COVID-19

U svojem radu pod nazivom Situacija odlučio sam se baviti baš tim smrtonosnim virusom koji je stavio pred mene nove izazove. Osjećao sam se pozvanim i potrebnim izreći ono što me tištalo i mučilo.

Odlučio sam postići povezanost između umjetničkog stvaranja, umjetnika, promatrača i virusa. Svakodnevna pogledavanja na razno razne prizore iz svjetskih i zagrebačkih bolnica je bilo nešto što me ponukalo poslati čvrstu i jasnu poruku svima da napokon shvate ozbiljnost ove katastrofalne situacije.

Ovim radom želio sam poslati jasnu i čvrstu simboliku kao i počast određenim zdravstvenim djelatnicima koji su bili tu za nas u najtežim situacijama. Mada još i dan danas ima ljudi koji misle da je sve ovo samo zabluda i jednostavno vode svoj život kao i prije ignorirajući nošenje maske i ostalih službenih pravila. Upravo iz tog razloga odlučio sam stati na kraj takvim „nevjernim Tomama“.

20.03.2020 Arena Zagreb

Montažni bolnički kreveti u Areni Zagreb

Živeći nedaleko od KB Dubrava svakodnevno svjedočim ozbiljnosti epidemije i pristizanju velikog broja novih pacijenata. Sirene hitne medicinske pomoći su postale moja svakodnevnica. Nema sata kada se ne čuju.

Najviše me zaintrigiralo to što su u nekim situacijama odrasli bili složniji nego ikad. Tako sam i ja prisustvovao stvaranju novog prihvatnog centra za oboljele u zagrebačkoj dvorani Arena. Svakodnevno smo odlazili tamo i slagali krevete pripremajući se za najgore scenarije. Posljednjih dana nisam znao za niti jednu drugu stvar i predmet. Kreveti su postali naša svakodnevnica te istovremeno i strah.

Ironična je činjenica da se u prostorima namijenjenim kulturnim, zabavnim i sportskim događanjima nalazi bolničko prihvatilište za oboljele. Iz tog razloga želim poslati jasnu poruku ozbiljnosti i sabranosti današnje situacije.

21.3.2020., Arena Zagreb

3. POVIJEST, TEHNIČKA IZVEDBA I PROCES

Proces izrade instalacije je započeo istraživanjem same simbolike i povijesti kreveta. Krevet danas često uzimamo zdravo za gotovo kao i mnoge druge stvari. No taj komad namještaja ima jako dugu i zanimljivu povijest. Ljudi su stoljećima tražili savršen krevet, a kroz povijest samo su si najbogatiji mogli priuštiti spavati na njima.

Stotinama godina je krevet bio jedan od najvažnijih komada pokućstva u svakom domu, a služio ja čak i kao statusni simbol. Primjerice u vrijeme Tudora u 15. stoljeću plemstvo je svoje bogatstvo i moć pokazivalo kroz svoje ogromne ukrašene krevete. Siromašni pučani mogli su samo sanjati o krevetima kakvo je imalo plemstvo. Siromašniji nisu čak imali niti odvojene spavaće sobe, a kamoli krevete. Kako bih vam približio što je sve prolazio razvoj procesa najvažnijeg komada pokućstva.

Recimo na primjer u neolitu 10000 do 3.500 g. pr.Kr. krevet je zapravo štitio od propuha, prljavštine i nametnika. Prema izvorima prvi kreveti su se sastojali od slame i raznih biljaka koje bi prekrivali životinjskom kožom. U doba faraona kreveti su bili drveni. U njihovo doba kreveti su bili više nego samo mjesto za spavanje. Kreveti su korišteni kao mjesto u kojem se jede i druži. Kreveti pronađeni u egipatskim grobnicama smatrali su se kao važan dio zagrobnog života. Kralj Tutankamon spavao je u krevetu izrađenom od ebanovine i zlata. Ipak, obični ljudi spavali su na hrpama palminog lišća u kutovima kuće.

Rimljani su poznavali pet vrsta kreveta (*lectus cubicularis* ili krevet za uobičajeno spavanje, *lectus genialis* ili bračni krevet koji je bio jako uređen i postavljen u atriju nasuprot vratima, *lectus discubitorius* ili krevet na razvlačenje na kojem se jelo u ležećem položaju, *lectus lucubratorius* ili krevet za učenje, *lectus funebris* ili *emortualis* na koji su polijegali mrtve). Oni su uistinu bili hedonisti koji su uživali u krevetima ukrašenim zlatom, srebrom i broncom te madracima punjenim vunom, perjem ili sijenom.

Smithsonian muzej, Egipat ,orgije

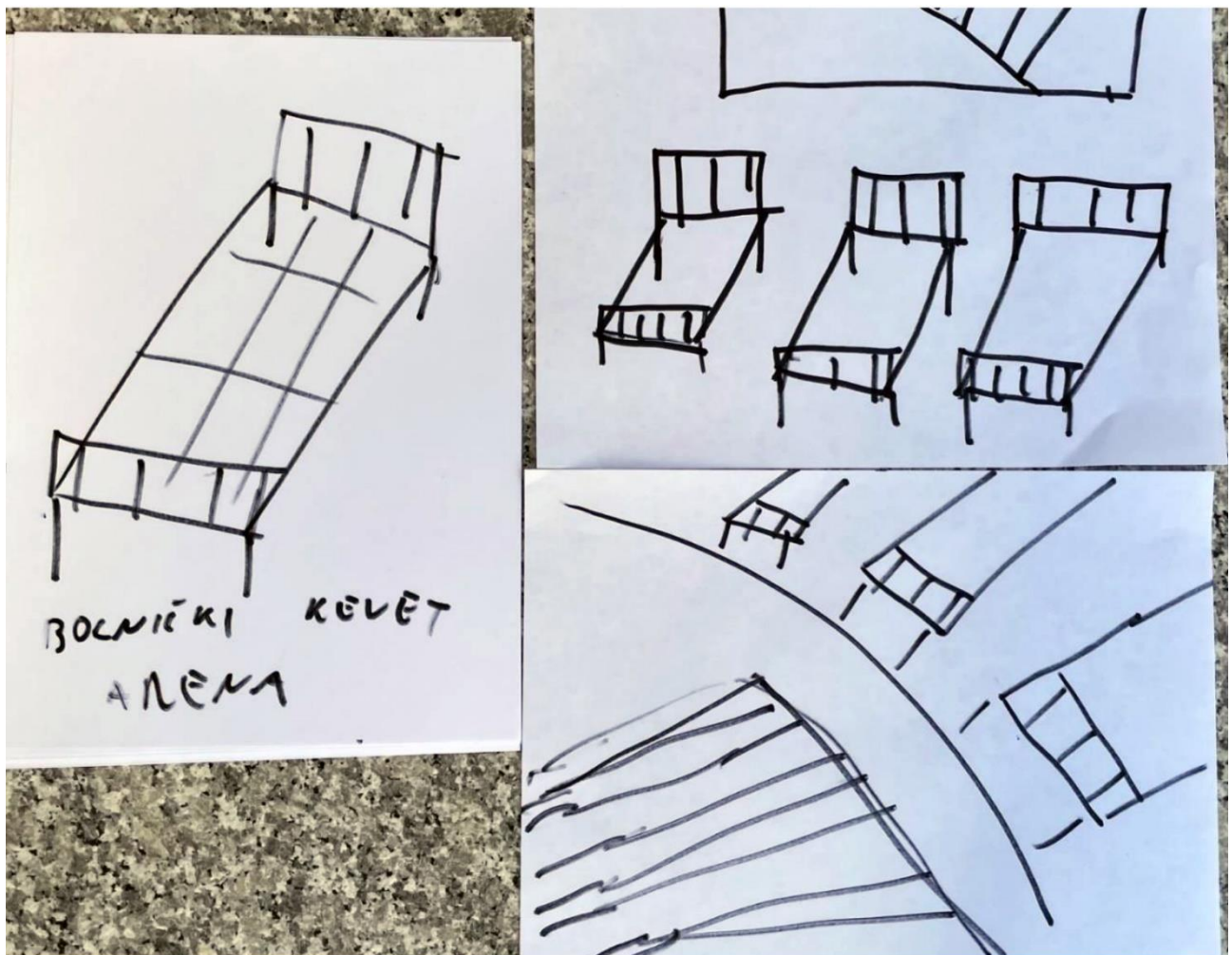
Prvi željezni i metalni kreveti pojavljuju se u 18. stoljeću te su preteča današnjih konstrukcija kreveta.

Kreveti postaju čišći i počinje šivanje prvih madraca čiji rubovi su se povezivali žicom kako punjenje ne bi ispadalo van. U 20. stoljeću započinje masovna proizvodnja i prodaja kreveta i madraca.

Tehnička izvedba rada zamišljena je autentičnim krevetima dobivenim iz Arene Zagreb s kojima bi se stvorila umjetnička instalacija i sinergija između prostora, akademije i današnje COVID bolnice.

Uz krevete je predviđen i autentični video uradak nastao u Areni Zagreb. Kreveti su načinjeni od sirovog željeza, nedolično premazani auto lakom što krevetu daje dodatnu težinu. Sirovost i grubost željeza odaje poruku nemoći i shrvanosti osobe koja leži u njemu. Nadasve jedan običan krevet time dobiva na težini i surovosti predmeta koji nam djeluje da je naša svakodnevica, a u stvari ima više značenja u našim životima. Vizualizacijom bolnice u kojoj se promatrač nalazi njega se stavlja u neposrednu situaciju malog čovjeka. Monumentalnost prostorije u kojoj je rad postavljen dobiva na težini i na značenju kako smo u stvari bespomoćni.

Umjetnik si je dao zadatak izvesti nešto izazovno i postavlja sebi ciljeve nesvakidašnjeg stvaranja.

Skice nastale u Areni Zagreb 24.03.2020.

Za materijal sam odabrao željezo od kojeg su i sami kreveti načinjeni. Željezo sam prvenstveno izabrao zbog njegove snage, konkretnog materijala i uporabne vrijednosti u vanjskim i unutarnjim prostorima.

Doima mi se njegova okrutnost, surovost i težina. Specifičan zvuk koji proizvodi kada se udari predmet o predmet daje jedan zvonki i nadasve poetičan zvuk. Željezo, kad je potpuno čisto, srebrnkastog je sjaja i mekano. Poznato je od pradavnih vremena, a danas sigurno najvažniji tehnički metal koji se upotrebljava na mnogo načina. Najvažnije je od svih metala i uglavnom se koristi kao čelik, u kojem ima ugljika (do 2,06%). Željezo hrđa na vlažnom zraku i otapa se u razrijeđenim kiselinama. Željezo je prijelazni metal 8. skupine periodnog sustava elemenata.

Odlagalište otpada CIOS 12.01.2021

Postavljanje diplomskog rada u prostorijama Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Postava diplomskog rada, Situacija, Denis Svirać

Postava diplomskog rada, Situacija, Denis Svirać

Postava diplomskog rada, Situacija, Denis Svirać

4. ZAKLJUČAK

Ovim radom sam htio pokazati ono što me istinski ispunjava i predstavlja kao umjetnika. U krevetima sam ostavio svoj rukopis koji podsjećaju na moj stil izražavanja kroz različite medije.

Cilj studija je proces mog razvoja od pokazivanja do raščišćavanja forme. Svaki krevet prikazuje mene u jednoj fazi mog razmišljanja, ali ovog puta na jedan zreliji način gdje je dovoljno malo da izrazim puno.

Svaki krevet je priča za sebe jer u svakom od njih je ležala drugačija osoba. Jedan je veseo, ali i nemoćan. Drugi je smiren, a treći pokazuje snagu jedinstva i optimizma kako će sutra biti bolje. Svaki od kreveta prikazuje kako je u stvari lako sakriti ili upravo suprotno, ovisi o kutu iz kojeg ga sagledate. Sam odabir otežava igru jer su prikazane tri krajnosti, tri pojedinca i tri karaktera.

Na kraju osoba koja je ležala u svakom od njih je samo čovjek kao i svatko od nas. Trudio sam se približiti važnost te svrhu, cilj i bit za nas kao ljude, za kulturu i našu skorbu budućnost. Da bi shvatili bit života moramo naučiti promatrati, shvatiti i osvijestiti svrhu nečega više.

5. LITERATURA I FOTOGRAFIJE:

1. Privatne fotografije nastale tijekom volontiranja u Areni Zagreb
2. Smithsonian institut
3. Foto arhiva Hanza media
4. Privatni foto arhiva

Internetski izvori:

1. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Zeljezo>
2. <https://koronavirus.hr>

Literatura:

1. Šuvaković Miško: „Pojmovnik suvremene umjetnosti“
2. Pinterović Danica: „Povijest namještaja“